Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Viite: Eduskunnan ympäristövaliokunnan lausuntopyyntö asiasta: HE 140/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Digi- ja väestötietoviraston asiantuntijalausunto ympäristövaliokunnalle

Digi- ja väestötietovirasto (DVV) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää pyydettynä lausuntonaan viitekohdassa mainitusta asiasta seuraavaa:

Väestötietojärjestelmä (VTJ) on yleinen valtakunnallinen perusrekisteri, joka sisältää väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun laissa (661/2009, jäljempänä VTJ-laki) sekä Valtioneuvoston asetuksessa väestötietojärjestelmästä (128/2010, jäljempänä VTJ-asetus) säädetyt tiedot henkilöistä, kiinteistöistä, rakennuksista ja huoneistoista sekä tiedot hallinnollisista ja muista vastaavista aluejaoista. VTJ:n rekisterinpitäjiä ovat Digi- ja väestötietovirasto sekä Ahvenanmaan valtionvirasto.

VTJ:n rakennus- ja huoneistotiedot ovat toimineet 1980-luvulta lähtien kansallisena keskitettynä rakennustietojen tietovarantona. VTJ:stä on tuotettu kuntien ilmoittamiin ja ylläpitämiin tietoihin perustuen tietopalveluja laajasti viranomaisten sekä yksityisen sektorin toimijoiden tarpeisiin. VTJ:n rakennusten ja huoneistojen tiedot toimivat myös pohjana VTJ:n valtakunnalliselle henkilöiden osoitetietovarannolle sekä muille yhteiskunnan tärkeille toiminnoille, mm. vaalien toimeenpanon käyttötapauksessa.

DVV kannattaa esitystä ja pitää esitetyn lain tavoitteita tiedonhallinnan, tiedon ajantasaisuuden, laadun sekä koneluettavuuden parantamisesta lähtökohdiltaan kannatettavina. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän toteuttaminen, sille asetetuttujen vaatimusten täyttyessä, on yhteiskunnan edun kannalta tarkoituksenmukainen uudistus.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöönotto

Esityksen mukaan rakentamisen tiedot tulee tallentaa RYTJ:än 1.1.2024 tai sen jälkeen aloitettujen prosessien osalta 1.1.2027 lähtien, ellei muussa laissa toisin määrätä. Ehdotettu lainsäädäntö ei siis edellytä kunnilta ennen lain voimaantuloa laaditun tiedon viemistä järjestelmään. DVV täsmentää, että RYTJ tulisi 1.1.2024 alkaen sisältämään kuntien väestötietojärjestelmään toimittavat rakennushanke-, rakennus- ja huoneistotiedot siinä laajuudessa kuin ne ovat rekisteröityinä VTJ:ssä kyseisellä hetkellä. Tiedot kattaisivat myös VTJ-

lain 20 §:ssä pysyvästi säilytettäväksi säädetyt, poistoajankohdan mukaiset tiedot rakennuksista ja huoneistoista.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän siirtymäaika ja tavoitetila

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (RYTJ) perustamiseen liittyvä lainsäädäntö tulee täydentymään huomattavasti nykyisestä, koska järjestelmää kehitetään vaiheittain, ja siirtymäaika on pitkä.

RYTJ:n pitkän aikavälin tavoitteena on, että siirtymäajan jälkeen DVV:n nykyinen tehtävä kansallisen keskitetyn rakennustietovarannon hallinnoinnista siirtyisi Suomen ympäristökeskukselle (Syke), joka siis tulisi vastaamaan RYTJ:n rakennustietovarannon hallinnoinnista. Tavoitetilassa rakennus- ja huoneistotietojen valtakunnallinen tietopalvelu ja ylläpitovastuu olisi Sykellä, mutta tietopalveluita tuotettaisiin myös yhteistyössä DVV:n kanssa.

Päällekkäisen rekisterinpidon poistamisen takia VTJ:n nykyistä rakennus- ja huoneistotietosisältöä tultaisiin supistamaan huomattavasti nykyisestä. VTJ:n tietosisällöksi jäisivät ydintiedot, joita edelleen tarvittaisiin DVV:lle jäävien henkilötietojen ylläpitoon ja muuhun käsittelyyn kuuluvien tehtävien hoitamiseksi. Näistä kriittisimmät ovat henkilöiden osoitteet ja asuinpaikkojen hallinta, kuntaliitos- ja vaalitehtävät. Näin ollen DVV:llä ei siis olisi mahdollista luopua rakennus- ja huoneistototietojen ylläpidosta kokonaan, toisin kuin esityksessä on todettu.

VTJ:n rakennus- ja huoneistotietojen supistaminen toteutettaisiin RYTJ:n siirtymäajan jälkeen siinä vaiheessa, kun RYTJ:ssä on saavutettu tavoitetilan mukaiset kyvykkyydet ja kun siitä voidaan tuottaa VTJ:n nykyisiä tietopalveluja vastaavat tiedot yhteiskunnan tarpeisiin. Siihen saakka rakennus- ja huoneistotietosisältöä ylläpidettäisiin VTJ:ssä nykyisessä laajuudessaan ja VTJ:stä tuotettaisiin myös valtakunnalliset pysyvät tunnukset rakennelmille, rakennuksille ja huoneistoille. Muutos on toteutettava siten, että VTJ:n toiminta ei vaarannu.

Esityksen mukaan, liityttyään rakennetun ympäristön tietojärjestelmään, kunnat voisivat luopua kunnan ja väestötietojärjestelmän välillä olevista rakennus- ja huoneistotietojen siirtoon käytettävistä teknisistä rajapinnoista. Kuntien ilmoittamat rakennushanke-, rakennus- ja huoneistotiedot olisi pidettävä synkronoituna RYTJ:n ja VTJ:n välillä koko siirtymäajan ja suppeammassa laajuudessa sen jälkeen. Siirtymäaikana Suomessa olisi kaksi keskitettyä valtakunnallista, tiettyjen tietojen osalta identtistä tietovarantoa, joiden synkronointi edellyttää virheetöntä yhteentoimivuutta, etteivät eri tietovarannoissa olevat tiedot eriydy toisistaan. Vaikka menettelyyn sisältyy riskejä, niin se on välttämätöntä, koska kunnat siirtyvät yksitellen RYTJ:n käyttöön siirtymäajan kuluessa.

RYTJ:n tulevasta kehityksestä sekä muista tulevista tietovarannoista säädetään omat säännöksensä myöhemmässä vaiheessa. Tämä edellyttää mm. muutoksia VTJ-lakiin ja VTJ-asetukseen.

Vaikutukset Ahvenanmaahan

Hallituksen esityksessä todetaan, ettei sillä olisi tässä vaiheessa vaikutuksia Ahvenanmaahan. Ahvenanmaan kuntien rakennushanke- ja rakennuskohteiden tiedot tulisivat kuitenkin

18.10.2022

olemaan osa RYTJ:n tietosisältöä heti sen käyttöönottohetkestä alkaen samalla tapaa kuin Manner-Suomen kuntien rakennustiedot. Tilastokeskuksen ja Verohallinnon aikomuksena on siirtyä RYTJ:n tietopalveluiden piiriin jo vuodesta 2024 alkaen. Tämä RYTJ:n tietopalveluaineisto sisältäisi myös Ahvenanmaata koskevat rakennus- ja huoneistotiedot. Em. seikkojen pohjalta DVV katsoo, että esityksellä olisi välitöntä vaikutusta myös Ahvenmaahan.

Salovaara Timo 99705320M

Ylijohtaja Timo Salovaara

Ronkainen Tytti 997055170 Digitaalinen allekirjoittaja: Ronkainen Tytti 997055170 Päiväys: 2022.10.18 10:12:08 +03'00'

Johtava asiantuntija Tytti Ronkainen

JAKELU DVV kirjaamo

TIEDOKSI